

శ్రీమద్భగవద్గీత

కల్యాణ సంచిక

1952

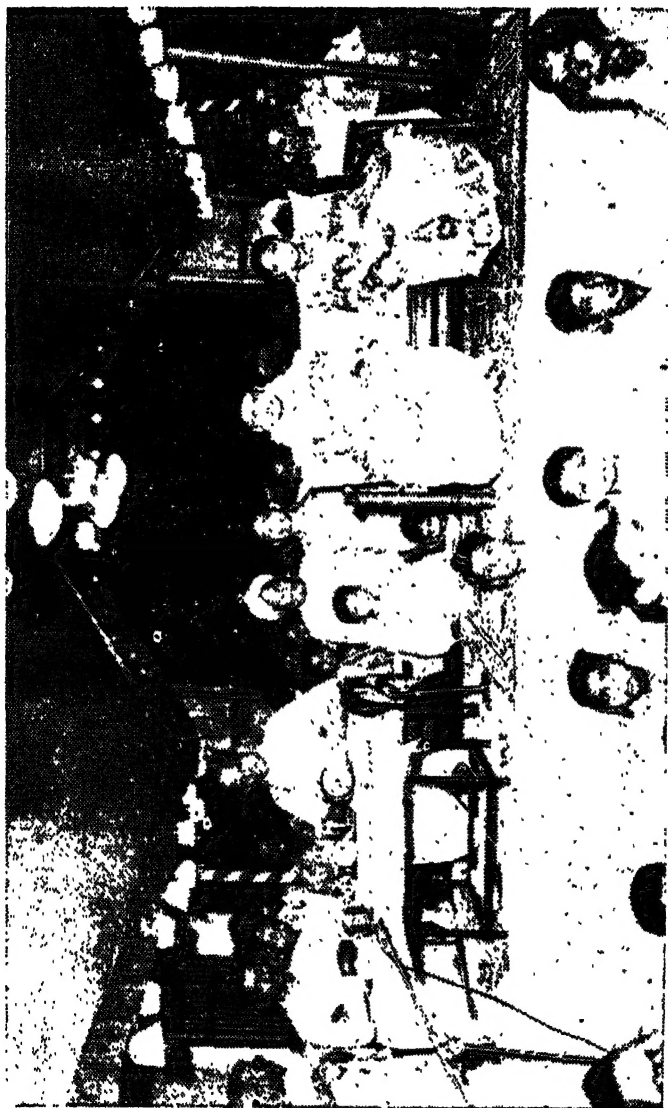
With The Best Compliments of:

ప్రకాశకులు:

శ్రీ రామా బుక్ డిపో

ఏకింద్రాబాద్.

శ్రీ లక్ష్మీ దేవాలయం.

శ్రీయైనమః.

సీ రీ క.

— :0: —

“కల్యాణ సంఘిక” యను నీ చిన్ని పాత్రము నందన వసంతమున నీ నగరవాస్తవ్యులును, శ్రీరామా బుక్ డిపో, యజమానులు నగు శ్రీ పబ్లికేషన్ కంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారి పుత్రికామణి యగు సా॥ నాగమణి వివాహ మహోత్సవ కాలమున, సకల కల్యాణ వైభవోపేతమగు కల్యాణమండపమున విప్రశీర్షినాద ములతో, సుమంగళ వాద్యధ్వనులు సెలంగ సువర్ణాలంకృత మూర్తియై సముద్భవించిన ‘కావ్యకల్యాణ’.

ఆ శుభసమయమున హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరములఁ గల విద్యత్కవులు పెక్కురాహ్వానింపఁ బడి నూత్న వధూవరుల మంగళాశీః పూర్వక గీతాగోష్ఠులఁ బ్రశంసించిరి. ఆ గోష్ఠి కలాపసంకలనమే ‘కల్యాణగోష్ఠి’యై విరాజిల్లినది. ఈ కల్యాణ గోష్ఠికి బ్రసిద్ధ పండితకవులగు శ్రీరాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగా రధ్యక్షత వహించి, జయప్రదముగా నిర్వహించిరి.

ఇట్టి గోష్ఠి సంకల్ప ఓముద్వేగమునకు శ్రీశంకరయ్యగారు క్రొత్తగాదు. ప్రతి వత్సరాది యందును, పంచాంగ శ్రవణాదికము లొనర్పఁజేసి, జ్యోతిర్విద్యావిదులను, కవితాసమావేశమునఁ గావ్యగోష్ఠి కలాప మొనర్పఁజేసి కావ్యకర్తలను నూత్న వస్త్రాలంకృతులఁజేసి సన్మానించుటవారిచేఁ బ్రకటితమైన ‘ఉగాది’యను కావ్యసంపుటి చాటుచున్నది.

ఈ కావ్యనామ మొక విసూత్సముగాఁ గన్పట్టుచున్నను,
నది పాఠిన సత్సంప్రదాయమును స్మృతి పథమునకుఁ గొని
వచ్చుచున్నది మహారాజులు తమ యాస్థానము లందును,
దేవతా మహోత్సవ సమయములందును, సంగీత సాహిత్య
కళలతోఁ బాటు లలిత కళలకెల్లను గౌరవ నన్యములొనర్పుట
వాంఛదేశమునఁ బ్రసిద్ధిఁ గొన్న విషయము.

కాలస్యభావము వేఱొందు మార్పును బొందుచున్నను,
అన్తికులును, సద్గర్మ నిరతులును, సత్కళా పోషకులును, పె
క్కురు రసికులు గలరు అట్టివారిలో శ్రీ శంకరయ్యగా రొకరు.
ఇట్టి ఉదారాశయుని, పెక్కు సత్కార్యము లొనర్చి, సత్కళా
పోషణము సేయుటకునై పరమేశ్వరుఁడు చిరాయుష్మంతుని
గాను, సకల శ్రేయోవంతుని గాను జేయుఁగాక యని కోరు
చున్నాను.

సికింద్రాబాదు,
సెకండు బజారు.
30-9-52

ఇట్లు,
వెల్లింకి వెంకటరమణయ్య,
(విద్వాం)

శుభ సందేశములు.

— : 0 : —

శ్రీ వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు & సన్స్, చెన్నపురి

“.....పదూపరులకు చిరాయువును,
సౌఖ్యాభివృద్ధిని కాంక్షించుచున్నాము.”

మెసర్స్ ఓరియంటల్ లాంగ్వేజ్ లిమిటెడ్, చెన్నపురి

“.....దంపతులకు సర్వ సౌఖ్యాభి
వృద్ధిని కోరుచున్నాము.”

శ్రీ సీతారామయ్యగారు, “రూపవాణి” చెన్నపురి.

“.....దంపతులకు చిరతర సుఖ
జీవితము గలుగునట్లాశీర్వదించుచున్నాను.”

శ్రీ జోస్యుల వేంకటేశ్వర్లుగారు, కొత్తగూడెం.

“.....శ్రీమన్నారాయణ మూర్తి నూతన
దంపతులకు తన ఆభయహస్త మనుగ్ర
హించి, వారి అండనుండి ఆయు రారో
గైశ్వర్యాభివృద్ధుల నిచ్చుగాక” యని
నేను భగవంతుని ప్రార్థించు చున్నాను.

“ ది వ్య వా ని ” పత్రికా వారి
శ్రీనివాసా ప్రింటింగువర్కుస్.
హి శూంభా వి థి, సికింద్రాబాద్.

మ న వి

— :0: —

సికింద్రాబాదులోని శ్రీరామాబుక్ డిపో యజమానులగు మ॥ రా॥ శ్రీ పబ్బా శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారి కుమార్తె చి॥సా॥ నాగ మణియొక్క వివాహము (ది. 11-5-1952 తేదీన) సందశ వైశాఖ బ॥ ౨ లు ఆదివారమునాడు అతివైభవముగ జరిగినది. లోకులందరివలె శ్రీ శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారు తన కుమార్తెకు భాగ్య వంతుడైన వరుడే కావలెనని పట్టుపట్టలేదు. “ఉన్నవాడు ఉన్న వానికే యిచ్చుట, లేనివాడును ఉన్నవానికి యిచ్చును” అను సామెతనుబట్టి భాగ్యవంతునికే వేలకొలది కట్టుములు; కాను కలతో, కుమార్తెనిచ్చి వెండిచేయుటకంటె, మర్యాదస్థుడును, విద్యావయోగుణ సంపన్నుడును అగు నొక సామాన్యస్థితిపరు నకు తన కుమార్తెనిచ్చి సాలింకృత కన్యాదానమొనర్చుట తన కిహపర సాధకమగునని శ్రీ శ్రేష్ఠిగారి యుద్దేశ్యము. ప్రపంచ ములో ఎందఱు భాగ్యవంతులకిట్టి సద్బుద్ధి పాడనూపును? ఈ యుద్దేశ్యము ననుసరించి, శ్రీ శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారు లింగం పల్లి గ్రామమందలి మ॥ రా॥ శ్రీ మాశెట్టి రాజలింగయ్యశ్రేష్ఠి గారివ్విత్తియపుత్రుడు చి॥ రాజయ్యకు తనకుమార్తెనిచ్చుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ది. 5-5-52 తేదీన సికింద్రాబాదు (హైటర్ బస్టిలోని) శ్రీ సత్యనారాయణస్వామి గుడివీధి యందుగల “శ్రీరామాపిల్లా”యందు వధూవరుల వక్షములవారు సమావేశమై పరస్పరము తాంబూలములు పుచ్చుకొనుటయును, లగ్ననిశ్చయ మొనర్చుకొనుటయు జరిగెను. ఆ సందర్భమున శ్రీ శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారు మాతనపద్ధతిగా, కాబోవు వియ్యాలవారికి ఉపాహారవిందెర్పాటు చేసిరి. తరువాత ది. 7-5-52 తేదీన లింగం పల్లినుండి శ్రీ మాశెట్టి రాజలింగముగారు బంధుమిత్ర పరివార

సహితముగా సికింద్రాబాదునకు తరలివచ్చి ఫలపుష్పాత్మ వమును మహావైభవముగా నిర్వర్తించిరి. అనాడు బంధుమిత్ర సంబంధీకులగు సువాసినీమణులసంఖ్యాకముగా వచ్చి యుత్సవమున పాల్గొని, శ్రీ శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారి యాతిధ్యమును గ్రహించి వెడలిరి. మరునాడు ఉదయము శ్రీ శంకరయ్యశ్రేష్ఠిగారు సబంధుమిత్ర పరివారముగా అరుబస్సులలో లింగంపల్లికి తరలిపోయి అచట మహానందముగా ఫలపుష్పాత్మవమును సలిపి మరలివచ్చిరి.

అంతట చి॥ సా॥ నాగమణికి అనేక బంధుమిత్రులు ది. 10-5-52 తేదీన వధ్వలంకార మహోత్సవములు సలిపిరి. వానిలోకెల్ల శ్రీరామాబుక్కిడిపో మేనేజరగు శ్రీ నీలారాజయ్యగృహ గారిచే జరుపబడినది మిక్కిలి వైభవోపేతముగా నుండెను. ఉపాహారమును, ఊరేగింపును, జనస్తుతి పాత్రముగా నుండెను.

మరునాడు, 11 వ తేదీన శుభలగ్నము. చిత్ర విచిత్రాంబర విద్యుద్ధీపములచే నెంతోచక్కగా సలంకరింపబడిన పందిరి యందు నారికేళ కదళీ పత్రాదులచే నయనపర్వముగా సిద్ధపరుపబడిన కల్యాణ మండపము శోభిల్లుచుండెను. అహాతులై వచ్చెడి యతిమృదులకు శ్రీమాపనయార్థమై విద్యుద్ధ్వజనములు సఖామంటవమున నటనట విసరుచుండెను. శుభలగ్న సమయమునకుముందే పందిరి యంతయును క్రిక్కిరియునట్లు మహాజనులతోడను, పురంధ్రీమణులతోడను నిండిపోయెను. వశిష్టులగు నారాయణం రాజనరసింహ శాస్త్రిగారు చక్కగా మంత్రార్థాను సంధాన సహితముగా కార్యకలాపమును నడపుచుండ, వారివద్ద నేర్పరుపబడిన దూరశ్రవణ యంత్రము (మైక్రోఫోన్)ద్వారా. అ విషయమంతయును సభ్యుల కందఱుకును సునాయాసముగా విసబడుచుండెను. ఇట్టి సందర్భములో

మైకోఫోను ఏర్పాటుచేయుట కిదియే ప్రథమపర్యాయమవి పలువురు సభ్యులు ప్రశంసించిరి.

అగ్రముకాగానే శ్రీరామా బుక్ డిపో గుమస్తాలి పక్షమున వధూవరులకు పద్యరత్నోవహరము సమర్పింపబడెను. శ్రీ ఆకెళ్ళ సుబ్రహ్మణ్య కవిగారును, శ్రీ బచ్చ వెంకటేశ్వరగుప్తగారును తమ కమనీయపద్యముమాలలచే నూతనదంపతులనలంకరించిరి. వధూవరులకు పలువురు పురస్కరముఖులచే వివిధ వస్తువులు కాన్క లొసగబడెను.

అనాటి మధ్యాహ్నమున భోజనసమయమున శ్రీ ఆకెళ్ళ సుబ్రహ్మణ్య కవిగారిచే దూరశ్రవణ యంత్రముద్వారా సుశ్రవ్యముగా “దేవి భాగవతము”లోని “దేవీస్తుతి” పఠన మొనర్పబడెను. భోజన సమయములందిట్టి మంచి యేర్పాటుచేయుట కును ఇదియే మొదటిసారియని పెద్దలు పలువురు సంతసించిరి.

వైవాహికమగు తదితర కార్యక్రమము చక్కగా నెరవేర్పబడుచుండెను. “తోటలు” ఊరేగింపు ఉత్సవము మహావైభవముగా సాగెను. నదస్యము నాకబలి మున్నగునవి చక్కగా జరిగెను.

18 వతేదీ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము ఈ వివాహమున కంతటికిని మకుటాయమానముగా నొప్పుచున్న “కల్యాణ గోష్ఠి” పాగినది. అద్దానికి సికింద్రాబాదు, హైదరాబాదు నగరములందలి కవిపండిత ప్రముఖు లనేకులాహూతులై శ్రమయనక విచ్చేసిరి. ఉపాహారానంతరము జరిగిన మహాసభ నయనశ్రవణ పర్వముగా నుండెను. వధూవరు లలంకరింపబడి, ఉన్నత వేదికపై సుఖాసీనులయి యుండిరి. వారిప్రక్కన అధ్యక్షుల కాసన మేర్పరుప బడియుండెను. కారణాంతర వశమున హైదరాబాదు

నగరమునకు అక్రిందటనాడు విచ్చేసియున్న ప్రముఖకవి, విమర్శకుడు, గాయకుడు, శ్రీ రాళ్ళపల్లి ఆనంతకృష్ణ శర్మగారు అనాటి సభకు అధ్యక్షులుగా నుండుటకు శ్రీ శంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారి పూర్వ పుణ్యవశమున దయతో సంగీకరించిరి. అధ్యక్షులనూ గురించి శ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిగారు పరిచయ వాక్యము లనుచెప్పి నిభా ప్రారంభ మొనర్పవలసినదిగా ప్రార్థించిరి. అంతట శ్రీ రామచంద్ర ఘనాపాతిగాయ శ్రీ వేదాంతం సుబ్రహ్మణ్య వధానులుగారును, శ్రీ శేషావధానులుగారును, వేదమంత్రములచే వధూవరుల నాశీర్వదించిరి. ఇక, శ్రీ శివమణి శ్రీ కప్పగంతుల లక్ష్మణశాస్త్రి పృథ్వితి కవివరేణ్యులచే నాశీర్వచన శ్లోక, వద్య, పరింపర కురిపింపబడెను.

కథానికలపోటీలో ప్రపంచ ద్వితీయ బహుమానముపొంది అంధ్రులకు, అంధ్రభాషకు సమిత గౌరవమునుగూర్చిన శ్రీపాలగుమ్మి వద్మరాజుగారు అనారోగ్యకారణమున వచనముననే వధూవరుల నాశీర్వదించిరి. అధ్యక్షులకును అశీర్వదన మొనర్చిన కవిపండితులకందరకును, శ్రీ శంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారు తమ మేనమామగారగు శ్రీ చందానారాయణ శ్రేష్ఠిగారిద్వారా ఫలమాల్యాంబరాదులచే సత్కార మొనరింపజేసిరి. అధ్యక్షులు తమ ప్రారంభోపన్యాసమున, వివాహసంకర్షణములలో నెట్లు కవిపండితుల యాశీస్సులను గ్రహించి, వారిని సత్కరించు అచారము బహుశః ఇంఫ్రదేశమందే కన్పట్టుచున్నదనియు, తాము మమారు 40 సంవత్సరములక్రిందట నెట్టి గోష్ఠిని చూచియుంటిమనియును, అంధ్రులందరిట్టి కవితాప్రితి యుండుటవలననే వారియొక్క లక్షణ (అలంకార) గ్రంథములంధ్రు ఇతరుల గ్రంథము లందరికంటె శృంగారాది రసస్ఫూర్తి సరస్వార్థముగా మన్నదనియును, ఇట్టి గోష్ఠివద్దతి ఎంతో సంస్కృతీయమనియును మున్నగువిషయములను సభారంజకముగా మనవెన్య సించిరి.

కవిత్వాగాన ప్రారంభమున శ్రీ పబ్బా శంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారి పక్షమున శ్రీ భీమవరపు సాంబశివ శర్మగారు మాటలాడుచు, స్థానికులగు కవులనందఱను ఆహ్వానింపటకు తమకు సాధ్యము కాలేదనియును, అంతమాత్రమున ఆహ్వానింపనివారిపై తాము నిరాదరణ చూపినట్లు భావింపవలదనియు, ఆహ్వానించినవారిపేర్లు జాబితాలో ముందు వెనుకలుగానుండుట తప్పని సరియనియు. అట్టి ముందు వెనుకలు కవిపండితులయొక్క యాభిప్రాయాభిప్రాయ తాతతమ్యములనుబట్టి కల్పించినవి కావనియును, శ్రీ శ్రేష్ఠిగారు తమకు పరిచయులగువారిని వివాహ దినమున మర్యాదచేయుటకు వీలుండదుకాబట్టి అట్టి లోపమును తీర్చుటకును, పెద్దల యాశీర్వాచనములను సూతన దంపతులకు ఇచ్చించుటకును, ఈ కల్యాణగోష్ఠి ఏర్పాటు చేయబడినదేకాని, కవిపండితులను వారి సామర్థ్యమునుబట్టి నక్కరింనుకొనుట కాదనియును, సభ్యులకు స్పష్టికరించిరి. శ్రీ పబ్బా శంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారు ఈ శుభసందర్భమున కొన్ని సంస్థలకు విరాళము లొసంగిరి. శ్రీ శ్రేష్ఠిగారి వశిష్టులగు శ్రీ నారాయణం రాజనరసింహ శాస్త్రిగారికి రు 216-0-0 లు కట్టుము సభలో సమర్పింపబడెను. కవిపండితులయొక్క ఆశీర్వాదానంతరము శ్రీ చివుకుల అప్పయ్య శాస్త్రిగారి యొక్కయు, శ్రీ భీమవరపు సాంబశివ శర్మగారి యొక్కయు కృతజ్ఞతా వందనములతో సభ జయప్రదముగా సమాప్తమయ్యెను. ఈ సభకుకూడ దూరశ్రవణయంత్ర మేర్పాటు చేయబడుటచే కార్యక్రమము సభ్యులకందరకు చక్కగా వినబడెను. శ్రీ కె. సూర్యనారాయణశర్మగారి హాస్య రచన సభ్యులకు చక్కలిగింత పెట్టినట్లు నవ్వించెను.

ఇట్టి వివాహ శుభమంగళ కార్యక్రమమును జయప్రదముగా జరుపుటకైన ఏర్పాటుచేయుటలో శ్రీ శంకరయ్య శ్రేష్ఠిగారికి శ్రీరామా ఋక్షడిపో మేనేజరగు శ్రీ నీలా రాజయ్య గుప్తగారు

ఈడిభుజమై సహాయమొనర్చిరి. పెన వర్ణింపబడిన ఏ ర్పాట్లు పృత్యేకించి “కల్పాన గోష్ఠియును” నవిన పద్ధతిలో నడువబడి ఆనంద దాయకముగాను ఆదర్శ ప్రాయముగాను ఉన్నవని పలావురు పురపృముఖులు ప్రశంసించిరి. ఇకముందు ధనికుల యిండ్లలో జరుగు వివాహములలోకూడ నీ పద్ధతులు ఇకముందు ఆనునరింపబడగలదని ఆశింపబడుచున్నది. ఆశీర్వాచనమునందు పాల్గొనిన కవిపండిత మహాశయులకును, ఇద్దానికి పీఠికవ్యాసిన శ్రీ విద్వాక్ వెల్లంకి వెంకటరమణయ్య గారికిని, ఇందు తోడ్పడిన బంధు మిత్రాదులకును కృతజ్ఞాపూర్వక వందనములర్పించుచున్నారము. తత్కవి పండిత నామములును, విరాళము లొసంగబడిన సంస్థల నామములును ఈక్రింద నుదహరింపబడినవి.

— :0: —

విరాళము లొసగబడిన సంస్థలు.

- [1. శ్రీసీతారామనామసంకీర్తనసంఘము గుంటూరు రు.50-0-0.
2. „ కన్యకా పరమేశ్వరి రు. 11-0-0.
3. „ సికింద్రాబాదు వైశ్య యువజనసంఘము రు. 21-0-0.
4. „ దివ్యవాణి రు. 11-0-0.
5. „ ఆంధ్రసంపర్దని గ్రంథాలయము రు. 11-0-0.
6. „ రాజశ్రీ కళాపీఠము రు. 11-0-0.
7. „ కంజరిగూడ ఆయుర్వేద నిలయం రు. 11-0-0.
8. „ మడూరి రాఘవులు భాషాకల్పవల్లి రు. 11-0-0.
9. „ త్యాగరాజ గానసభ రు. 11-0-0.
10. „ పరోపకారిణీ లైబ్రరీ, ఖండోజి బజారు, రు. 11-0-0.

11. „ రాయలసీమ కౌమనిధి (సికింద్రాబాదు మేయరుగారి ద్వారా) రు. 11-0-0.
12. „ లింగంపల్లి గ్రంథాలయము రు. 11-0-0.
13. „ సికింద్రాబాదు అనాథ శరణాలయము రు. 11-0-0.

— :0: —

ఆశీర్వచనమున పాల్గొన్నవారి నామములు

1. శ్రీ రాళ్ళపల్లి ఆనంతకృష్ణ శర్మగారు. అధ్యక్షులు.
2. „ సరిపల్లి విశ్వనాథ శాస్త్రిగారు.
3. „ రామచంద్ర ఫునాపాఠీగారు.
4. „ వేదాంతం సుబ్రహ్మణ్యముగారు.
5. „ శేషావధానులు గారు.
6. „ కప్పగంతుల లక్ష్మణ శాస్త్రిగారు.
7. „ ముదిగొండ నాగవీరయ్య శాస్త్రిగారు.
8. „ నారాయణం రాజనరసింహ శాస్త్రిగారు,
9. „ గాదిరాజు యజ్ఞనారాయణగారు.
10. „ జె. అమరనాథ శాస్త్రిగారు.
11. „ మేడిపల్లి లక్ష్మీకాంతయ్యగారు.
12. „ సన్నిధానం సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు.
13. „ కేశవ పంతుల నరసింహ శాస్త్రిగారు.
14. „ చివుకుల ఆప్పయ్య శాస్త్రిగారు.
15. „ మల్లాది వీరరాఘవ శాస్త్రిగారు.

16. „ కె. సూర్యనారాయణ శర్మగారు.
17. „ వెల్లంకి వెంకట రమణయ్యగారు.
18. „ యన్. సి. యన్. పార్థసారథి గారు.
19. „ యన్. సి. యన్. వేంకటాచారి గారు,
20. „ ప్యారకం సీతారామాచార్యులు గారు.
21. „ నాగం కృష్ణారావుగారు.
22. „ ఆకెళ్ళ సుబ్రహ్మణ్యముగారు.
23. „ ఆదిరాజు వీరభద్రరావుగారు.
24. „ చిగురుపాటి సుబ్రహ్మణ్యముగారు,
25. „ దాశరథి కృష్ణమాచార్యులుగారు.
26. „ పాలగుమ్మి పద్మరాజుగారు.
27. „ నటరాజ శర్మగారు.
28. „ బలిభద్రపాత్రుని శ్రీ కృష్ణారావుగారు.
29. „ శిరోమణి విశ్వనాథ శాస్త్రిగారు.
30. „ నిత్యానందముగారు.
31. „ బచ్చు వేంకటేశ్వర గుప్తగారు.
32. „ భీమపురపు సాంబశివ శర్మగారు.
33. „ వేముగంటి నరసింహాచారిగారు.
34. „ ఉప్పల చంద్రశేఖరం గుప్తగారు.

ప్రకాశకులు.

నూతన పద్మావరాలూ శ్రీ గంగ పుణీ రాజయ్య గారు,

శ్రీ క.త్యాణ సంఘిక

— : ౩ : —

శ్రీ నీలా రాజయ్యగారు జరిపిన వధ్యలంకారోత్సవములో

రా. సా. కళాపీఠ కార్యదర్శి

శ్రీ ఆకెళ్ళ సుబ్రహ్మణ్యకవిగారి

అభినందనలు

నీదు యజమానిపైగల నిర్మలంపు
ప్రేమ తార్కాణమియ్యది రేయిబవలు
నీదువిశ్వాస మూయలై నేటిదినము
ఈ వధువు అలంకార మెంతెంతకాంతి!

నీల రాజయ్య నీకుభశీలగుణము
నాగమణి వివాహోత్సవ నాటకమున
అందచందాలనాంది నానందమొంద
సూత్రదారుడవై పాడి చూపినావు!

పబ్బి శంకరశ్రేష్ఠి యీ వరుసజూడ
నేంతవైభవ మీపెండ్లి నిడునొనీదు
ఉజ్వలోత్సాహమే గుర్తునొసగె మీకు
శివకరమ్మగుగాత! వాసిలుత యశము!

—

శ్రీరస్తు.

చి॥ సా॥ నాగమణి, చి॥ రాజయ్యల వివాహ మహోత్సవ
సందర్భమున సికింద్రాబాదు శ్రీరామా బుక్ డిపో
గుమాస్తాలచే ప్రేమాశీర్వాద పురస్కరముగా
నొసంగబడిన

పంచరత్నములు

—:0:—

శ్రీరామా బుక్ డిపో గుమాస్తాలు

శ్రీనాథీ కమలజులు, ర
మావిష్టు, లుమాశివుల్ సమస్త సుఖైశ్వ
ర్యావిర్భూతి నిడి నవ వ
ధూవరులను చిరము మనుచు దురుగాత నిలక.

వేడ్క, దలఁబాటలు బోసెడివేళఁదోచు
సంతనము, ప్రియ, కార్యదీక్షయును, భావి
జీవితమునందు పెనఁగొని చెలువుఁగలుప
నందుడి గార్హపత్య సౌఖ్యానుభూతి.

చిటుకలయెడ వాత్సల్యము,
గురు వతి దైవతములందు గురుభక్తియు, నీ
పరిజనమునందు దయయుం
బరగఁగఁ గాపురము జరపుమా! నాగమణి॥

దానము, ధర్మముకా, దళుయు,

వైన గును ద్విజభక్తి, సత్యముకా
జ్ఞానము, శాంతి, దాంతి సద

సత్సవివేకము, మున్నుగాగ నిం
పైన గుణంబులకాగలిగి

మామనుగెల్వము సచ్చరిత్రమం
దో నయకోవిదా ! నిజవ

ధామణి నాగమణీయుతుండవై.

వధువు నాగమణి సుశీలవతి, హితమతి

వరుడు రాజయ్య సద్గుణాకరుఁ డమలుఁడు

అవని పీఠల దాంపత్య మలరుత చిర

మతి సుఖాయురైశ్వర్య సంతతియుతమయి !

—

కం॥ మీరుభయులు సతిపతులిల
 కరుణాళు మహాత్మగాంధి, కస్తూరిసతి
 సతజిక్, బీదలబోచుచు
 పరమేశ్వర కృపను మనుడు, పౌరుషకీర్తిక.

అకాంక్ష !

కం॥ వైశ్యుడవై పుట్టుటచే
 వైశ్యుల సంఘంబుగూడ, వర్దిల్లుట యా
 వశ్యకమని, శపథించిన
 పశ్యత్పాలుండునైన, పాటించునుమా !

నందన వైశాఖ బ॥ ౨, } ఇట్లు,
 ౧౧-౧౨-౧౩ ఆది. } బ. వెం. గుప్త, హైకోర్టువకీలు,
 నదాశివపేట. } పూర్వ జిల్లాకాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్షులు.

—

శ్రీ శుభమస్తు.

18-5-52 తేదీన జరిగిన కళ్యాణగోష్ఠిలో జదువబడిన

ఆ శ్రీ పద్య రత్న ములు

— :0: —

శిరోమణి కప్పగంతుల లక్ష్మణశాస్త్రిగారు

కం॥ శ్రీరమణీ గౌరీపతు

లారోగ్యము, నుతులు, చిరతరాయువు, సుఖముకా,

శ్రీ, రంజిల్లంగ, “నాగమ

ణి రాజులఁ” బ్రోతు రెలమి నిరతముఁ బ్రీతికా.

సీ॥ పలువన్నెలందేలు నలరుగుతుల నేత్ర

పర్వంబుగాఁ గళల్ పర్వజేసి;

భృంగీగణంబుల సంగీతరవములఁ

గొర్కితీవెల విరుల్ గూర్చుచుండి;

మత్తపికాంగనా మంద్రస్వరంబులఁ

బ్రణయగీతంబులు పాడుచుండి;

తీవెకన్నియఁ దియ్యమావికొఁగిటఁ జేర్చి

తరుణతాపాఠంబుఁ గలుపుచుండి;

గీ॥ దక్షిణానిల తాళవృంతముల వీచి

కొలుపుసేయుచు నామని కొలువుకాడు

సరసముగ “నాగమణి రాజవరుల” నెలమి

నెలయఁ జేయుత ప్రేమడోలల సతంబు.

చ॥ జిలిబిలి ముద్దువల్కులను

జిందులుదొక్కుచుఁ దల్లిదండ్రులకా

వలపులఁగూర్చుచుం బ్రణయ

బంధములై తగు ముద్దుబిడ్డలకా

బలుపుర దంపతిత్వ ఫల

భాజనులకా గృహదీప పంక్తులకా

వెలయఁగఁగాంచి, "రాజవరు"

ప్రేమను గొల్లఁగఁగ్రోలి, సర్వసా
ఖ్యలహరిఁదేలి, సంపదల

కాకరమై, ద్విజ ధేవ వైదుషీ
నిలయ కవీశ్వరాతిథుల

నిచ్చులఁగొల్చి సపర్య సేయుచుకా
మెలఁగుమ !; పుట్టినింటికిని

మెట్టినయింటికిఁ గీర్తిగూర్చుచుకా
సలలితశీలవై జనక

జాదమయంతు లహల్య మున్నుగా
వలరు వతివ్యతామణుల

భారతనారుల నెజ్జబంతిగాఁ
గొలుచుచుఁ "దండికిం దగిన

కూఁతు" రటన్న యశంబుఁగాంచి, నీ
వలపుల పెన్నిధానమగు

వల్లభునికా మనసంటఁగొల్చి ని
మ్రులగృహజీవనానఁ దుల

దూగుము రాజమణి ! ముఖంబుగకా.

(2)

ఆ శీ స్సు

— :o: —

సేసల నింపుకొన్న చంపపు.

విద్వాన్ సరిపల్లె విశ్వనాథశాస్త్రిగారు, ఎం. ఏ.

శ్రీల సిరులందగించు శరత్పూర్ణిమ వెన్నెల వెల్లులనీడల,
నేభ్యాసవశమున జూడనై, తెల్లని మంచుమలవలె, మన్నతుఁడు,
గంభీరుఁడునై, వృషభేంద్రుడు నందీశ్వరుఁడు కైలాసగిరి ప్రియే
శద్వారమున, ముక్తపద్మాసనాసీనుడై, తనకనుసన్నల, గణ
పతిం దొట్టిగణానీకముల నిశ్శబ్దముగ నిల్వరించియున్నాడు.
సమయము పూర్వోపము. ముక్కుటిదేవతలు నందీశ్వరునకు
నతులంజలించి శిరములువంచి, కైలాసగిరి సంతర్మందిరమునఁ
బ్రవేశించిరి. నటరాజమూర్తి, మందమారుతమునకు మధా
మయకాంతులు దిక్కులునిఁడుకొన, నల్లిక్కుల భుజశాఖ
లంగుళిచివురుల నల్లలనాడ, నమరతరు రాజనంపద వెల్లివిరియ
నటించుచున్నవాడు. అంబిక, శంకరు, భక్తవశంకరు, నర్దతను
మూర్తి నాశ్రయించినదగుట మందరేశ్వరు నాట్యమున నడు
గులో నడుగిడుచున్నది. ఎల్లెడ మండహాసచంద్రికలు భక్తశక్తి
రిక లాహరించ ననువేర్పడినది. ఆ ప్రశాంత వాతావరణమున,
మహాభూతసంఘాతము విరిసిన నవ్వుల మొల్లలపూలు సింగా
రించుకొన్నది. అష్టమూర్తి నేత్రతీతయముతోబాటంబిక ప్రత్యే
కమూర్తి కందోయిని, నిండుకొన్న ప్రసాద నిర్మలదృష్టి ప్రసార
సారముల ముత్తయంపుఁజూలు ఈ వధూవరుల కరాంజలుల

నుండిజారి, బాల్కొని, యొండొరుల శిరములంబడు పూలం
గలసిన తలబాళల నిండుకొనుగాక. ఆ అమరతరుమూర్తికి కళ
లనిండిన పదునారు నమలవయసు. ఆ కుమారుడు నవపంచ
దశ షోడశమూర్తుల కంబికకుద్దిగా నదా కుమార యౌవనమూ
ర్తియై యీ నూత్న వధూవరులకు దీర్ఘాయువు, నిండుజన్మనము,
నడలని ఆరోగ్యము అక్షయమ్ముగ మంగళముల నిచ్చుగాత.
భావి ఆయుర్వృద్ధుల నుఖస్వరూపంబైన సత్సంతానము నభీష్ట
సిద్ధులను జేకూర్చుగాత.

అర్ధనారీశ్వరమ్మైన అమరతరువు
నాగమణి రాజరాజయ్య నవవిధముల
నిల్చు భక్తి భావములకు నిలచియింట
నకల కల్యాణసుమము లొసంగుగాత.

శ్రీరస్తు.

వైవాహికాశీర్వచనము

— : ౧ : —

ముదిగొండ నాగవీరయ్యశాస్త్రిగారు

ఆర్యా—శ్రీపరిరంభితవిష్ణుః
వాగ్దేవీచుంబితోష్ఠ చతురాన్యః
శక్తిపరివేష్టితశివః
పథావరాభ్యాం దిశంతుశుభముచ్చైః

ఆ—నళినీబాంధవముఖ్యాః
నవగ్రహాశ్చ నవగ్రహాన్సతతం
పాలోమీశప్రముఖా
స్సముఖాస్సఖయంతు డిగ్గపాశ్చైతౌ.

ఉ॥ పబ్బమనంగనుత్సవము పబ్బపువంగడమందు మేల్సిరుల్
ప్రబ్బజనించిభవ్యగుణ భాస్వరుడైతగు శంకరయ్య పె
ల్లబ్బురపుం గుమారియగు హర్షిణి నాగమణికా అసన్మణికా
లిబ్బివలెకా గృహించితి భళి యింకవర్దిలమయ్య రాజయా !

క॥ మణులును రత్నములును జయ
చణుడగు రాజొందినట్లు సమధికతేజో
రణి నాగమణినిఁ బాణిం
గుణనిధి రాజయ్యయొందె కుతుకంబలరకా.

చ॥ అల జలజాప్తనందుఁ బ్రణ
 యాతిశయమ్మున నొప్పుచాయ, తా
 గిళ నమ్మతాంకునందెనఁగి
 యింపుఁదలిర్ప రహించుచాంది, య
 ట్లెలనముమీఱ నట్టిమున
 నేమటకకాదగు శంప, వోలె నీ
 వలరుము రాజయార్థమణి
 యందిక నాగమణి ! చిరంబుగకా.

చ॥ కడఁగి వనంతమాసమున
 ఘమ్మునఘమ్మున సారభమ్ములకా
 గడువడిగుప్ప బాలనహ
 కార ధరమ్మును నల్లిబిల్లిగా
 వడిఁబెనవేసి మేల్మితలఁ
 బొలువలెకా విరిబారురాల్పి సాం
 పడరెడు మాలతీలత మొ
 యారమ్ముఁ జెందితివమ్మ బాలిరో !

చ॥ చిలుకయు గోరువంకవలె
 చెన్నలరారెడు వైభవంబునకా
 బలితపు సేమబంధమునఁ
 బాయక యొండొరు లింపుసాంపు చె.
 య్యుల ననురాగపుంభద్రముఁ
 బూష మ నిచ్చలు హర్షపారవ
 క్యులరయి వృద్ధిగాంక్షుఁజును
 హెన్నతిమిరిక నూత్నదంపతుల్ !

తే॥ విభునితో సర్వసుఖముల విస్తరిల్లి
 పుత్రపౌత్రులనొంది నీ పుట్టినట్టి
 వంగడమునకు చేరిన వంగడమున
 కతుల మోదమ్ము సమకూర్చుమమ్మ ! బాఅ !

తే॥ నీదు నవరత్నభూషణ నికరమందు
 నీ సువర్ణాఢ్యనవరత్న హృద్యమాల
 రహినిఁ గైసేయుమమ్మ విరాజమాన
 భూరితర దివ్యకాంతులు పొదల దిశల.

శ్రీమత్పురదేవతాయైనమః

సా॥ నాగమణి, చి॥ రాజయ, వధూవరుల వివాహోత్సవ

నవరత్న పద్యమాలిక

గాదిరాజు యజ్ఞనారాయణరావుగారు

నిరికి హృదయంబొసంగిన శేషశయను
డిచ్చు సర్వంబు నమరుల కిచ్చునటుల
నిత్య కల్యాణమొసగి రాణింపజేయు
గాత నీదంపతులకు నెక్కాలమండ.

మల్లెలుమొల్లపందిళుల మాటునడాగి యధేచ్ఛనాటి జా
బిల్లినివెక్కిరించి పృతిబింబము నీటనుజూచినవ్వు నా
భిల్లునిరాణి శాంభవి లభించెనటం చెకనక్కెమాడి సం
ధిల్లగజేయుశుభుడు యధేచ్ఛను వీరలగాచునిత్యము॥.

శ్రీ లలరారుగావుత విశేషము పెండ్లికుమారునింట భృం
గాలకు లేతవన్నెజిలుకందగు లేజిగురాకుపోల్కి నా
బాలమెరుంగు, రాజయ కృపామయుడన్నిట శాంతమూర్తియే
కాలమునందు నాగమణి గాంచుతప్రేముడి నన్నివేళలక.

పబ్బవంశానబుట్టి సంబరముగూర్చి
పుట్టినెల్లాట నికముండు మెట్టినెంట

భర్త సేవించి సత్కీర్తి బడయుగాత
నాగమణినీవు దీవన సంఘమమ్ము.

అత్తమామలనెరిగి పైవారి నెరిగి
భర్తమనసెంచి సేవించి కీర్తివశయు,
మమ్ము మీఅయ్యశంకరు నమ్మికలను
నీవు నిరుపంగవలెమంచి త్రోవనడచి.

వెండికొండనునున్నట్టు దండివేచ్చు
నరసి బిచ్చాలరాజు పీఠించునగెడి
పార్వతీదేవి మిముగాచు ఒహుముదంబు
గాను దయజూచు నిత్యరాగాలయందు.

సురలనుగావ పీడ్వడిననుండురియై విలసిల్లినట్టి యా
కరివరదుండు నాగమణిగాచును రాజయనుద్ధరించి సం
బరమునుగూర్చునేడు కవిభానులదీవన లుల్లసిల్లెనా
కరమునగూడుదంపతుల కాలము చాలగ కీర్తివంతమై.

సరళ హృదయాలతోడ సంసారనౌక
నడుపుచుందురు ముందరినాళ్ళలోన
తోడునీడగనుండి కైతోడుగాగ
చిలుక గోర్వంకలట్టులీ చిన్నిజంట.

సకల సౌభాగ్యముల నందజాలుగాత
నాగమణి రాజయలు ప్రేమ నాటుకొనగ
లేతహృదయాలు తీయని పూతపూయ
మధురజీవనయుగళమై మనలుగాత.

శ్రీరస్తు.

ఆ శ్రీ ర్వ చ న ము

— :0: —

విద్వాన్ జె. అమరనాథశాస్త్రిగారు

తే॥ గీ॥ అమ్మ నీతండ్రి విబుధాళి సమ్మతుండు
నీమతల్లియు సౌశీల్య సర్మలాత్మ
నీదుతాతలు నుపకార నిరతులెప్పుడు
ఇన్నిగుణములఁ బతిగూడి వన్నెదెమ్మ.

—

(3)

శ్రీ పరడేవతాయై.

ఆ శ్రీ పద్య రత్న ము లు

— :0: —

శిరోమణి

శ్రీ సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు

కం॥ నిరి మెఱుపై చెలువందగ
నురంబునఁ, జకోరములయి యొప్పఁగభక్తుల్
నిరతము శివములు గురిసెడు
వరమేఘుఁడు మన్పుతను నవవధూవరులకా.

కా॥ నిచ్చల్ తామరదంపరై వెలయఁగా
నీయిల్లు, శ్రీశుండు నీ
కిచ్చుకా బట్టినదెల్ల బంగరముగా
నేకోత్తర శ్రీలిడకా
మెచ్చకా లోకము నీయదృష్టమునకుకా
వేయేండ్లు ముత్తైడునై
పచ్చంగా మనుమమ్మ నాగమణి! యా
పన్నార్త చింతామణి!

సీ॥ తావకప్రియుని ముందరరక్త బింబంబె
నలుపుకొమ్మాదర్శ ఫలకముగను
త్వత్పతిసరస ముగ్ధకటాక్ష వితతినె
దాల్చుమీ భూషాప్రదానముగను,

భవదీయపతికిర్తి యువతిరత్నంబున
 చెలిమికత్తియనుగా సలుపుకొమ్ము.
 త్వన్నాధు సద్గుణధట్టంబె విరవిహా
 రోద్వానసీమగా నుంచుకొనుము

గీ॥ త్వన్మనోహరుఁగూడి సత్కవి కవిత్వ
 పుష్పరథముల విహరింపఁబొమ్ము ! కల్లి,
 దీనజనకల్పవల్లి ! సతీమతల్లి !
 అమలగుణములబావి నాగమణిదేవి !

మ॥ చెలి! నీచెంత నిలంబడక దమవలెక
 జేదోడువాదోడుగా
 బల, ముత్సాహము, సాహసం, బినుమడిం
 పక దీప్తతంబొంది ని
 చ్చలు దేశీయహితోద్యమంబులకు ని
 స్వార్థుండవై నీధనం
 బులువెచ్చింపుము, రాజయ్యా ! నిజపుమా
 భూచంద్రముంగీరితెక.

గీ॥ సుప్రియంబు, సుహృన్మణి, చుట్టములును
 విధివిధానంబు, జీవనోపధముఁ, బృథివి
 నగుదురు పరస్పరంబు రాజయ్యా ! నీకు
 నీ వధూరత్నమును నీవె; నీకు సతము.

శ్రీరస్తు.

అ శ్రీ ర్వ చ న ప ద్య ర త్న ము లు

విద్వాన్ మేడిపల్లి లక్ష్మీకాంతంగారు

నాకవనమున కిలసాటి నాకవనము
నాకవన ప్రసూనంబులు మీకవనము
సతము, శుభమగు, నూత్నదంపతులుగాన
శిరమునందాల్చుఁడి శుభాశీస్సుమావి.

సర్వసాభాగ్యసంపద సమితితోడ
పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధిని పొందివెలయు
పార్వతీ పరమేశుల పగిదిఁదమిని
నాగమణియు రాజయ్యయు భోగములను.

శ్రీ పరమేశ్వరాయనమః

శ్రీ శంకరపుత్రికా వివాహ కల్యాణగోష్ఠిలో
బహుకరింపబడిన

పద్య నవరత్న మాల

— : ౧ : —

దివ్యవాణి పత్రికా సంపాదకులు

శ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిగారు

శ్రీ కుచికుండు బ్రాహ్మణుఁడు సెప్పిన మాటల నాలికించి వే
చేరి విదర్భరాజపురిఁ జేది నరేంద్రుఁజయించి రుక్మిణిఁ
ద్వారకజేర్చుచుఁ విధివిధానముగా నుపయామమాడి చె
న్నారెడి శౌరి రాజయను నాగమణిఁ గృపతోడ నోముతక.

నాగశయాన ప్రస్తుత

నాగాభరణుండు సుమిధు నత్వేన్నతులౌ

నాగమణి రాజయలక

భోగ చిరాయువులొనంగి పోచుతనతముక.

అయ్య ! మాశ్రేష్ఠిరాజయ్య ! యవధరింపు

మాకరముబట్టి వెన్నుఁడు మానవోత్త

ముడయినట్లు మా శంకర పుత్రికరము

బట్టి మాశ్రేష్ఠిరాజువై పృబలితౌర !

ధర్మార్థకామ సాధనములకా 'నాతిచ
 రామి' యకాబ్జతిన దిరంబుసలుపు
 పరధన పరసతి పరపీడనాదుల
 వైపు బొసని గట్టిపట్టుబట్టు
 వేదశాస్త్రోదిత విత్ ధర్మములజేయ
 శ్రద్ధతో భక్తితో సలుపుచుండు
 నీయభివృద్ధికై నిత్యంబు శ్రమియించు
 బుధపరేఋణకు గైమోడ్చుచేయు

తల్లిదండ్రుల శ్వశురుల ధార్మిక లను
 దగినయట్టుల సేవించి దైవకృపను
 ఆయురారోగ్య భాగ్యంబు లతిశయింప
 దిగ్గిగంతరకిర్తివై తేజరిలు మ !

ఆర్యోత్తంసమ ! గేస్తువైతివిగదా యామ్నాయ రామాయణా
 ద్యార్యగ్రంథ హితోక్తి యజుక్తి విని నీ యర్థాంగినికా గాంచుమా
 మర్యాదా పురుషోత్తముండు సతీసిన్ మన్నించినట్లోనుధీ !
 'భార్యమూల మిదంగృహ' మ్మనెడి పూర్వన్యాయ
 మా లింపుమా !

అమ్మా ! నాగమణీ ! యిటుల్ వినుము బా
 ల్యకీడలకామాని య
 తమ్మన్ మామను సేవలన్ దనువుమా !
 ధర్మవిరుద్ధార్థకా

మమ్మున్ జానకిదేవివోలె గయికో

మ్మా ! భర్తకున్ లొంగుచున్

శమ్మున్ గూర్చుమ ! నేప్పున్ మెలగుమా !

సాధ్యలలామంబవై.

శంకరుపుత్రికిన్ స్తుషగ శంకరసత్కృప జేసికొంటివే
శంకయులేక మాకిప్పుడు సంబరమయ్యెను ముందు మీరలే
వంకయుబెట్టబోక నుతభాతిని బ్రీతినిజూచి సంస్పృతిన్
బొంకపడంగజేసి యశమున్ గొనుమో నుధి ! రాజలింగమా !

శ్రీ చంద తామనశ్రేష్ఠి మేనల్లుండు

శివరాజ పుత్రుండు శ్రీయుతుండు

చందనారాయణ సద్భాగినేయుండు

శివరామ, శివరాజ, శిశులతండ్రి

శ్రీరామ బుక్ డిపో శేఖరుడు శకుంత

తానాధుడు బంధులాలిసుండు

దివ్యవాణిపత్ర భవ్యకాముండును

గీర్తిత శంకర కింకరుండు

నైన పబ్బవంశజ శంకరయ్య 'మునిము'

నీలి రాజయ్య తోడ్పాటు నెగడుచుండ

మిత్ర బుధచంద్ర గురుకవి మిళితమగు ను

ధర్మయన నిట్టినభజేసె డద్దులలిర.

మంగళమో నాగమయ !
 మంగళమో రాజయార్య ! మురిబంధులికుక్ష
 మంగళము నీకు శంకర
 మంగళమో రాజలింగ ! మాధవకరుణన్.

చివుకుల అప్పయయను భూ
 దివిజుఁడు నవరత్నమాల ధీవృద్ధీమ
 త్కవి బుధ గురు హిత విహిత
 ప్రవిమల కల్యాణగోష్ఠి బహుమతిగ నిడెన్.

శ్రీరస్తు.

ఆ శీ స్సు

— :0: —

మల్లాది వీరరాఘవయజ్ఞగారు

మల్లాద్యుపనామక వీరరాఘవయజ్ఞ ప్రదత్తేయం
నూతనవధూవర శుభాశీర్విజయతే తరామ్

వివాహే వైదికోధర్మః సర్వధర్మోత్తమోహిసః
తమాచరంతియే యుక్తాః తేనూనం సుఖభాగినః॥

దీర్ఘాయుష్యంచ మైత్రీంచ సుపుత్రత్వ మరోగతాం
దద్యుస్సర్వే లోకపాలాః వధూవర సుపూజితాః॥

మహేశ్వరో మహేశ్వర్యం బ్రహ్మబ్రహ్మణ్యతాంతథా
నారాయణో ధర్మసుతః దంపత్యో శ్శంప్రయచ్ఛతు॥

గౌరీదద్యా త్సుసాభాగ్యం స్వాహాదేవీ సురూపతాం
ప్రయచ్ఛత్వ ప్రతిహతాం పతిభక్తి మరుంధతి॥

పబ్బావంశాబ్ధ సంభూతా మణిరేషాతుశాంకరీ
భూయాద్దత్తప్రసాదేన ధరిత్రీ ధర్మసంతతేః॥

—

అశ్వత్థామ

— 10 —

దాశరథి కృష్ణమాచార్యులుగారు

స్వప్నాడి స్ఫుట భావఁగ్నో
త్కట తను; వపరాద్రి సాను తటనటన రటలే
కటకుడు: జటాటపి సం
ఖచిత సురాపగుడు మిమ్ము కాచెడు గాతక

హిమవల్ గిరిజా కంకణ
కమనీయ ధ్వనులు గడ్డకట్టి కవితయై
సమయాను కూలముగ మరి
అమరావగ వేలె పొంగు నవి మిమ్ము చోచుక

మీ కాశీస్సుల నందజేయుటకు సుమ్మీ ! అంభో సారస్వత
వ్యాకో చాంబుజ గర్భ గుంజదళి గేయంబైన గీతంబులక
త్రికంఠాద్రి కుమారికా పదములక చింతించి ఏతెంచినా
నాకాంక్షించెద పబ్బ శంకరుని కత్యంతాయు రారోగ్యములే

నాగమణి వివాహమునకు నాగభూష
ఋని కృపాలబ్ధి కవితా మణులను తెచ్చి
కాసుకగ నిచ్చుచున్నాను కైకొనుండు
నిత్య మగుగాక మీకు దాంపత్యసౌభ.

షాణముగా తెలుంగులకు వర్తిల, మా కవులెల్ల మంచి మా
గాణముగా స్తుతింప నవకావ్యములక పలికించు నా తెలిం
గాణము మూడుకొట్ట తెలుగన్నలగన్న మహాంధ్రికాంచ నె
ఞ్ఞాణము మీకు రక్షకముగా విలసిల్లునుగాక యెల్లెడక

శ్రీ కృష్ణమస్తు.

అ శ్రీ సప్త

— 10 —

పాశ్చాత్యి వెంకటరమణయ్య

భా॥ శ్రీలుక వైభవముల్ బెలంగ, స్రవ సంగ్రహణికా చిలోకించి శో
భాలీలకా విహరించు దంపతులు శర్వాభి మహదేవులా
యాలీలకాశుభముల్ బొనర్చెడినిదీర్తాయుష్యసాభాగ్యముల్
దేవంజేయచు నూత్నదంపతుల కెంతే సర్వకాలంబులకా॥

క॥ మీవంశ గౌరవంబుల

కావంతయు కొఱతలేని యట్టి విధంబుకా

గావింపగ యత్నింపుడు

భావంబున భర్మపథము వఱచుకా మిగులకా॥

తలఁప గృహస్థ మార్గమది తక్కినవానికి నెల్ల మేటి యె
వ్వలినన గాంచినకా, సకల భాగ్య సుఖానుభవంబు లెంతయుకా
వలను పడంగ నొను, ఋజువర్తన మొక్కటి దృష్టి-బాయకకా
మెలఁగుట కష్టమించుక నుమి ! యదినేర్చుడు మీరలెప్పుడుకా

శ్రీ కృష్ణు
ఆ గీర్వచ నామము

— ౧ —

కె. టి. కె. పార్థసారథ్య,
(శ్రీనివాస సారథులు)

జీవిత మధూదయాన క్షౌంఢిపురుషోర్ము
తేవుమై మొగ్గ వెదగి సుమించి మధువు
క్రేళ్ళునాకంగి సుప్రాత్ర హృదయ తంత్రు
లాలపించును మధుర గార్తస్యగీతి !

దంపతులు మిథస్సాఖ్య నందన వనాల
నవ్య ప్రేమామృతా స్వాదనమునఁ గైపు
గని 'శ్యమేవాహ'మనెడ శృంగార దీక్ష
నవదరించెడు భూతల స్వర్గమిద్ది !

చిరుదు నగ తేనె మాగాణి వీరగడ్డ
ఇది మన తెలుఁగు సీమ ! ఆశ్చర్య భావ
హలము వట్టి వురామహిస్సులా పసించి
పురుల బుట్టుఁడు నవ వధూవరులు మీను !

శ్రీ శుభమస్తు.

పంచరత్నములు

— : 0 : —

యజ్ఞ. సి. యస్. వేంకటాచార్యులు

(శ తా వ థా ని. 18-5-52)

శ్రీ కన్యైగల మేర మీఱఁ డెకఁ; డర్థిఁ భార్యలఁ మోయుఁదా
నే కాలంబు నొకం; డెకండు సతిసోదే గాని వేఱేమియుఁ
లేకుండుఁ; జగదాది నాయకుల యీ లీలా విలాస ప్రభల్
సాకల్యంబు వహించు నాగమణి! రాజయ్యా! భవద్వర్తనఁ.

మృగ్యం బీవిధి నీడు జోడు నెనయౌ, మేలైన బంధంబు; సా
భాగ్య శ్రీమతి నీకుఁ దక్కినది; విశ్వాసంబునం దన్మనో
భాగ్యంబుం జవిచూచి, చూజగొని, దివ్యంబైన నిక్షేపముల్
యోగ్యశ్రేణి ఘటించి పెంచి చిరకీర్తుల్ నింపు శిష్యాత్తమా!

మీ గార్వస్థ్య పవిత్ర సీమలను మీమి యౌవనాం భోదముల్
సాగింపంగ స్వధర్మ వృష్టులు, చతు ర్వర్గంపు సస్యమ్ములఁ
దూగాడించి, యశస్సు రాసులిడి, యెందుఁ దివ్యభోగమ్ములఁ
జాగా భాగము గొందు నాగమణి!, రాజయ్యా! చిరంజీవులై

పరుకుంటొందిక, కార్యశూరత, దయా భావంబు, సంతానముఁ
తిలకింపఁ భవదీయముల్ భరతమాతృ స్ఫూరహసంబు, త
ద్గల ముక్తావలి, తన్మనో మధువు, త త్పాదాబ్జ పత్రంబులై
తలుసల్ గొల్పెడుఁగాక నాగమణి!, రాజయ్యా! అశాంతక్షమఁ

నాగమణి చేత నయ నిధానమ్ము చేత.
 సరసహృదయుని చేత రాజయ్య చేత,
 వైదికాదర్శ ఫలిగార్త పత్మలితక
 పోషితుని పూల గుమ్మటమ్ముగఁ దనర్చు.

సత్యమస్తు

నాగమణి, రాజయల వివాహ సమయములో

నవరత్నములు

— : ౦ : —

క క న: తొక్కెళ్ల సుబ్రహ్మణ్యకవి రా. సా. క. పితం

పబ్బా శంకర శ్రేష్ఠి వంశ జలధిక ప్రాదుత్సవంబంది శ్రీ
లబ్ధిన్నాగమణి! మహాజ్వలగుణా ద్దప్రాజ్ఞవై లోకముల్
తప్పిల్పొ సమయాల శీలవతి నీ ధర్మ పృభాశోభలే
ఉబ్బిన శాంతి గృహస్థ తిలనమునన్ ఊగించుమా నీవతిన్

నీల గగనమ్ము తారాగణాల నొసగె
జలధి తుంగ తరంగాల చలన మొసగె
ప్రకృతి పుష్ప వరిమళాల సుకృత మొసగె
నాగమణి వంశ కీర్తికి నాణ్య మొసగె

శ్రీ రామా బుక్కుడిపో
సారస్వత సత్కళా విశారద రధియై
సరసజ్ఞుడు పబ్బా శం
కరవరు డిడినాడు పెండ్లి కాంతుల వింతల్

గేయం

చాందినిల చంద్రకళలు
చంద్రకాంతమణి తళుకులు
చందనాల మెళకువలు

చంద్రశీత మధుకళికబు
 పెండ్లిపూని పందిరిలో
 ప్రేమపూచె మరందాలు
 విన్నుతంతుల కాంతులు
 విన్నుతంతుల శుశాంతాలు
 విన్నుతంతుల విదిలంతులు
 విన్నుతంతుల నవంతులు
 పెండ్లి పీటలపై నగవులు
 ప్రేమ దంపతుల విగువులు
 కవిలేఖన ముత్తాలకు
 కనెల చిరునృత్తాలకు
 గాయకు గళరాగాలకు
 కళాశిల్పి చిత్రాలకు
 పెండ్లి తోరణాల పచ్చలు
 ప్రేమ కలబుముల వెచ్చలు

౨

మూగసిగ్గుల తన్నె ముద్దు చూపులపన్నె
 రాగాలారకంధియై మ్రోగించె ప్రణయపీఠ
 నాగ స్వరమూర్తి నాగమణి నీలోన
 భోగభాగ్యములందు మోయి ఓ రాజయా !

చిలుక గోరింకలటు చిన్నారి పొన్నారి
 చిలుక వలపులలోన సిగ్గుదొంతరతోన
 నాగమణి భావాను రాగంపుమూర్తియై
 నటించు నీలోన నవవరా రాజయా !

శుభమస్తు.

నాగమణి, రాజయల వివాహ సమయములో

నవరత్నములు

— :0: —

రచన: అకొల్ల సుబ్రహ్మణ్యకవి రా. సా. క. పీఠం

పబ్బా శంకర శ్రేష్ఠి వంశ జలధిక ప్రాదుత్పవంబంది శ్రీ
లబ్ధిన్నాగమణి! మహాజ్వలగుణా ద్ధర్మాజ్ఞవై లోకముల్
తబ్బిబ్బా సమయాల శీలవతి నీ ధర్మ పృథాశోభలే
ఉబ్బన్ శాంత గృహస్థ జీవనమునన్ ఊగించుమా నీవతిన్

నీల గగనమ్ము తారాగణాల నొసగె
జలధి టుంగ తరంగాల చలన మొసగె
వృక్షతి పుష్ప వరిమళాల సుకృత మొసగె
నాగమణి వంశ కీర్తికి నాణ్య మొసగె

శ్రీ రామా బుక్కుడిపా
సారస్వత సత్కళా విశారద రధియై
సరసజ్ఞాదు పబ్బా శం
కరవరు డిడినాడు పెండ్లి కాంతుల వింతల్

గేయం

చాందినీల చంద్రకళలు
చంద్రకాంత మణి తళుకులు
చందనాల మెళకువలు

చంచరీక మధుకళికలు
 పెండ్లిపూట పందిరిలో
 ప్రేమపూచె మరందాలు
 ఎచ్చుత్తంతుల కాంతులు
 విద్వాంసుల శుశ్రూషలు
 విదేహుల విరిణంతులు
 విశ్వమంగళ నృపంతులు
 పెండ్లి పీటలపై నగవులు
 ప్రేమ దంపతుల విగువులు
 కవిలేఖని ముత్యాలకు
 కన్నెల చిరునృత్తాలకు
 గాయకు గళరాగాలకు
 కళాశిల్పి చిత్రాలకు
 పెండ్లి తోరణాల పచ్చలు
 ప్రేమ తింఱముల వెచ్చలు

౨

మూగసిగ్గుల కన్నె ముద్దు చూపులపన్నె
 రాగాలాపకంఠియై మ్రోగించె ప్రణయపీఠ
 నాగ స్వరమూదె నాగమణి నీలోన
 భోగభాగ్యములందు మోయి ఓ రాజయా !

చిలుక గోరింకలటు చిన్నారి పాన్నారి
 చిటుత వలపులలోన సిగ్గుదొంతరభోన
 నాగమణి భావాను రాగంపువూర్తియై
 నటియించు నీలోన నవవరా రాజయా !

నిరుపేద కడుపులో నరుతువడిన నరాల
అరుణ మంగళరేఖ నక్షింపగా జాలి
తరుణ కవికుమారు దారిద్ర్యమే కూల
సదగునను నాగమణి ఛాయనిలు రాజయా !

నవనాట్య లోకమ్ము యౌవనాభ్యుదయమ్ము
జవనత్వ భావమ్ము శ్రమికజయ జీవమ్ము
కొమ్మ కొమ్మలపికము రెమ్మరెమ్మల అళియు
కమ్మని గీతాల జమ్ము మీ చరితమ్ము

ఓ నవవధూ ! నాగమణి

ఓ నవవరా ! రాజయా

పబ్బా శంకర పుత్రికి
వరుడు రాజలింగ పుత్రుడు
ఉబ్బె దేవతా గణము
ఉజ్వలి మీ కల్పాణము

తేజ మొసంగ నాగమణి

దివ్య వివాహ మనోజ్ఞ వేదిక
నాజయ మంగళ ప్రదవి

రాజిత భార్మిక కంఠ సూత్ర వి
భ్రాజిత హస్తమస్తక శు

భాకృతి మూర్తియునై సుఖాప్తిని
రేజ కళా పరిమళవ

రిష్టుడు నూతన దంపతుల్సఖుల్
మంచి వియ్యమందె మాసెట్టి రాజలిం
గమ్ము గుప్త నెన్ను తరము మెరయ
ప్రథిత కీర్తిగాంచె పబ్బాన్వయ శ్రేష్ఠి
శంకరార్థ నీది జయమనంగ

పాపేశు నెద వీచె పలికించు వాణివై
 తీయని పాటల హాయి దేల్చి
 అత్తమామల చిత్త మలరంగ లక్ష్మివై
 సుఖ సంపదల గూర్చు చూపు తూపు
 తల్లి దండ్రుల పుణ్య ధర్మాల గిరిజవై
 నిత్య సాభాగ్యంపు సత్యనిరతి
 చెలికత్తె లెల్లరు సిగ్గిలస్వారత
 మాతృహృదయ మొప్పు మాటతేట
 వుట్టినింటికి వెలులు వెట్టితివిగ
 అత్తయింటికి జిల్లుల నత్తితివిగ
 ఇరుగు పొరుగుల తల్కుల మెరసితివిగ
 నాగమణిదేవి పతి ననురాగ వతిగ
 గిరుల నుండి దిగుచు గిరగిర దిరుగుచు
 సెలయేరు లత్తరు ల్లిమ్మవచ్చె
 తరుల కొమ్మలనుండి తలిరుటాకు వెలుగాలు
 మాపితోరణ మౌచు మనగవచ్చె
 నీల మేఘకాశ బాలనక్షత్రాలు
 దీపకాంతుల వెల దిద్దవచ్చె
 మల్లె మాలతి జాజి మొల్లగులాబి సం
 పగలు పూదండలు పంచవచ్చె
 నిన్ను గన్నవారి వెన్నపూస మనస్సు
 ఎన్ని మన్ననలను నీ వివాహ
 వేళ నీ కొఠకయి వేసట విసుగక
 మధుర మొసగె నాగమణి కుమారి !

భాషా సేవకుడై కళాకృషికుడై భావాల సద్భక్తుడై
 ఈష ద్వేషము లేక రామ పదమున్ విలించె పబ్బాన్వయము
 డోషారాగుడు ధార్మికుండు పితరుం డమ్మా ! ప్రియుండిశ్వర
 ప్రేషాధిక్యుడు నీవు నాగమణివే ప్రేమించు సన్దైవమున్॥

శ్రీ రామజయం.

పాణిగ్రహణ మహోత్సవకాల మందోసగ బడిన,
మా కందపద్య

పంచరత్నములు

— : 0 : —

వి. నిత్యానంద,

శ్రీరామా! మజనార్చిత!
సారసదళనేత్రపెండ్లి చక్కగ జేయక
కోరిక లొసగుచు జేమను
ధారసమొలుకంగ్రబోవు దంపతులమహిళ.

కన్యాయ నొసగిన వారలు
నన్నుతిగను వరుని గురులు సౌఖ్యముగాంచక
చెన్నుగ బోవుము రామా
వన్నెయు వానియును గాంచ వధువును వరుడుక.

కులశీల రూపములతో
వెలసెడు దంపతులసౌఖ్య విశ్రుతకీర్తిక
సలలిత పుత్ర ప్రియ
కలిమినొసగి బ్రోవుమయ్య కంజదళాక్ష.

పూర్వజుల సాంప్రదాయ ము
పూర్వముగా వెలయనీడు పుణ్యమునేడి
పర్వమున నీకు బెండిలి
పార్వతి దీవెనలుకల్లి భాసిలె సుదతి.

నాగమణి! పరిణయమున
 రాగ సుకవి పండితాళి రానించెమహా
 యోగము కల్గిన పాసగును
 జగమున నిటువంటిగోష్ఠి సంపదయున్నఁ.

-

శ్రీ శుభమస్తు.
ఆ శీ స్సు

— ౦ —

నాగం కృష్ణారావు

క॥ ఆనయము వాగర్థంబుల
ననువున జతగూడి జగతి కంతయు జననీ
జనకులగు నుమాధవులిల
మనుతురుగావుత నవీన దంపతులదయ॥

సి॥ శతమాన పరిపూర్ణ యుతచిరాయోవౌసంగి
యరసి బ్రోవంగ జతురాననుండు
సాటివారలలోన మేటులొ ననజెల్ల
దగినసంపద రమాధవుడొసంగ
శక్తిసంపన్నులక్షణ సమన్వితులగునట్లు
సదయతఁ గనఁజేయ శంకరుండు
పరమ సదాచార పరత వర్తిల్లంగ
గురువు లాశీస్సులు గరుణఁజేయ

గీ॥ పుడమి దేవేంద్రుఁ డెసగంగ భోగములను
ధనదూఁ డెంతయుఁ దనయంత ధనికులనఁగ
ఆయురారోగ్య భోగభాగ్యములు గల్గి
ప్రతిభులగు గాత నూత్న దంపతులు ధరను

సి॥ తమకులా చార ధర్మము దప్పకుండంగ
నవనిలో వర్తిల్లు నట్టి మేటి

పెద్దలఁ గనుగొన్నఁ దద్దయు భక్తిమై
 గౌరవించెడు నట్టి ఘనుడనంగ
 అంధ్ర సరస్వతీ యర్చనాధ్యాయై
 ధరఁ బేరుపొందిన గురు యశుండు
 కవితా వినోదియై కవి పండితుల నర్హ
 సత్కార మొనరించు సరసగుణుఁడు

గీ॥ బందుగులఁ బ్రీతిఁ జూచెడు వాఁడనంగ
 స్నేహ పాత్రుఁడనంగఁ బ్రసిద్ధుఁడనగ
 పబ్బ వంశపయోధిజై వాత్రకుఁడన
 నుండు శంకరశ్రేష్ఠి వంద్యుండుగాడె॥

శ్రీ ర ము
అ శీ ర్వ చ న ము

— ౧౦ —

బి. వెం. గుప్త

కం॥ శ్రీ తనరెడు మంటపమున
గీతా సుకవిత్వ వాద్య భేరిన కుభహ
రతులు॥ శోభిల బ్రాహ్మణ
తతులు॥ మంత్రార్థములను తగువిధి బల్కి॥

కం॥ నందన సంపత్సరమున
వందిత వైశాఖమాస బహుళము నందు॥
అందమగు విదియ తిథిని॥
పొందుగ కర్కాట లగ్న పుష్కర ఘడియ॥

కం॥ విద్యుల్లత నాగమణి॥
విద్యానిధి రాజుకిచ్చి వేడుకలెల్ల॥
హృద్యంబుగ సల్పి ధర॥
సద్యశమును గాంచినాడు సరసులు మెచ్చ॥

కం॥ అన్నార్తుల కన్నంబును
పన్నుగ కవి పండితులకు బహుమతు లిడియు॥
మన్నన బంధుల కొప్పగ
అన్నాయన కట్టుములను అల్లున కిచ్చె॥

కం॥ లిబ్బి సతి బోలు కూతున
 కబ్బురముగ పెండ్లిజేసె సాలంకృతగఁ
 పజ్జా శంకర యార్జ్యడు
 నిబ్బరముగు చిత్తవృత్తి నిర్మల భక్తిఁ

కం॥ వైదిక ధర్మ ప్రియుడని
 పేదల పాలిటికి నెతడు పెన్నిధి యనియుఁ
 పదుగురు బొగడగ గనియిడె
 ఆదరముగ వెంకటేశు డాశీర్వచనాల్॥

శ్రీ శుభమస్తు.
శు భా శీ స్స లు

— :0: —

బలబద్రపాతుని శ్రీకృష్ణారావు,
నల్లకుంట ; హైదరాబాదు (ద)

శ్రీ గరుడధ్వజః డమిత
శ్రీ గూర్మి నౌసంగిః బోమ శీలయుతుల నీ
నాగమణి రాజయ్యల
భాగస్వాములను గార్హ పత్యము నందుక.

రంగ మహేశు కొమ్మజిగి రంగుల వుత్తడిబొమ్మ, విష్ణు న
ర్దాంగి, మనారతంబు పతి రాజును బాయని వన్నెలాడి, నె
మ్మింగ రుణించియిచ్చుత న మేయశుభంబుల, నూత్నదంపతుల్
రంగుగ గూడి రంజిల ని రంతర మిద్దర కీర్తిసాంధ్యలై.

కలముల చేడె నిన్నెపుడు కంటికి తెప్ప విధాన గావగా
పాలఁతి భవాని నిచ్చలును భూరి యశస్సు ఖరాజిఁ బెంపగా
నలరుము నాధు సంగతి, న మంచిత ప్రేమ మధాబ్ధి డోలలక
సలలిత భక్తి నాగమణి ! సాధ్యవనక జగతిం బ్రసిద్ధవై!

భవురాణి పాలిక భర్త కర్దాంగివై
పతిప్రాపు విడువక వరలుమమ్మ
నారాయణ విధాన నాధుని మదికెక్కి
విభుని హృదయపీఠి విడువకమ్మ

వల్కుల చెలి రీతి పతివాక్యై నీదిగా
 మచ్చిక నెరకంబు మసలుమమ్మ
 ఇంద్రాణి పతి సకలేష్పితార్థంబుల
 కాంక్షాధికమ్ముగా గాంచుమమ్మ

సీత, దమయంతి, సావిత్రి, శీలవతుల
 జాడ, భారతీ యాచర్య సాధ్యవగుచు
 నాగమణి ! ఆయురారోగ్యభోగములను
 దనెయు మమ్మ, ఆరవిచంద్ర తారకముగ

వంశ మర్వాద లేపుడును వదలకుండ
 అశ్రితాతిథి వర్గంబు నాదరించి.
 సాటి ప్రజాతి కెల్లను మేటి వగుచు
 నాగమణి ! పొందు, మానంద నందనమ్ము !

శ్రీరస్తు.

మ॥ రా॥ శ్రీ పబ్బా (చందా) శంకరయ్య కూతురు
నాగమణి వివాహ సందర్భమున ఆశీః పురస్కరముగా సమర్పిం
చిన పద్య సుమాంజలి.

వైవాహికాశీః
పంచరత్నములు

— : o : —

వధూవర శ్రేయోఽభిలాషి ;
కేశవపంతుల నరసింహశాస్త్రి

శ్రీ జనకాత్మజా కరకు శేషయ యుగ్మముఁ జేర్చుగెంపులై
రాజిత రానచంద్రమణి రంజిత మౌళిని మొల్ల మొగలై
భాజిత నీలదేహ రుచి భాసురతఁ హరినీల పంకియై
రాజిలు జానకీ రఘు వరప్రథమాన వివాహ మంగళ
శ్రీఁ జెలువొందు ముతైములు శ్రీలిడిప్రాచు వధూవరద్యయి॥.

కరిరాజాన్యుడు, కుజ్జుఖుడును, నిజాంకప్రాప్తిపై ముద్దులక
గురివింపక; శిరమందు గంగ కులుకక; గోత్రాధరాధీశు కూ
తురు సామేన రహింప; సద్గుణ సనాదుండైన శంభుండు మే
ల్సిరిఁ జేకూర్చు నవీన దంపతుల కాశీస్నానపుంజమ్ములక.

సీ॥ పరమ పాతినత్య భవ్యైక పత్ని ప్ర
తముల సీతారఘాత్తముల బెడగు
సర్వమంగళత నఖర్వేశ్వరత్వంబు
నను బార్వతీశాన ఘన యశంబు

ధన్యకళావతీత్వ చతురాననతాగు
 ఇముల వాచీ శతానందులరహి
 తతభాగధేయ సంగతివిబుధాశ్రయ
 త్వముల శచిపువందరుల గరిమ,

గీ॥ గలుగ నతిలోక భోగభాగ్యములఁ జెలఁగి
 పూవుఁ దావియు; దారంబు పూసలట్లు
 నెగడుదురు గాత నాగమణి పురంద్ర
 రాజయాఖ్యలు దాంపత్య రసము నెఱిఁగి.

పతి శుశూషణజేసి, యత్తలను సేవావృత్తి మెప్పించి, యు
 న్నత విద్యా పరిశీలనంబున సతీ న్యాయంబుఁ బాలించి, యే
 కొతుకుఁ బుట్టి యింట్లవారలకులేకఁ దండ్రాసుఖంబుండుమా
 యతలిష్ఠివిభవాపి నాగమణి కన్యారత్నమా ! పీఠమై॥

కం॥ పురుషాముష జీవులు, భా
 సుర రూపులు, భాగధేయ సుత్రాములునై
 సరివారి మించు కొమరుల
 పర గుణులకా గనుఁడు; మనుఁడు వత్సరశతముల్.

శ్రీరస్తు.

ప ర మ హి తో ప దే శ క
ప ం చ ర త్న ము లు

— :0: —

పరమ హితోపదేశకః,

ప్యారకపురి భట్టర్,

శ్రీరామాచార్క సిద్ధాంతః

శ్రీ వైదిక ధర్మ ప్రచారిణీ, పండిత పరిషత్ స్థాపకః,

ఆర్షనైదిక గ్రంథమాలా సంపాదకః

ముముక్షు శరణమందిర సంచాలకః.

డి॥ 18-5-1952 నందశ నైశాఖ బ॥ ౧౦ భానువాసరః.

శార్దూల విక్రీడిత ఛందః.

శ్లో॥ మేధావీ మధురోక్తిభిః పతి మనస్సాధాగ్ర సంచారిణీ
భూమానంద నికేతనా గురుజన్మపేమ్మోల్లా సద్వర్తనా
సద్భావా సమయోచితోక్తి నిపుణా సాశీల్య సీమంతినీ
సీమా ధర్మపరా నుధీవినుత వబ్బా శంకరాఖ్యాత్మజా!

ఆ ర్చ్య ఛ ం ద ః

శ్లో॥ నాగమణి ర్నాగమణిః, మాణిక్యమణి ర్నాగమణిః ।
మణిహరీ రాజైపస్యా, దితి రాజయాభ్యోవరో యుక్తః

అతి చ్చందః

శ్లో॥ శంకర మాధవ సేవా సౌఖ్య వివర్ధితధిషణా సంతతమస్తు
స్వయమవిగృహిణీచిత్తవిహరీ శ్వశురగృహేనమ్ముదితోవిహర॥

అనుష్టుప్ చందః.

శ్లో॥ చన్ద్రశేఖర సంపత్తి జ్ఞాన నైరాగ్య సంయుతః ।
సాంవ్యతం రాజధారి చే త్పూర్వోధవతి శంకరః॥

కర్దూఅ ని క్రిడిత చందః.

శ్లో॥ అశాస్తేపిచ పుస్తకావణి గృహం తత్కార్యవర్గో మహాన్
తత్కీర్తి ప్రభవిష్టు గీష్పతి సమశ్శి అప్యయాఖ్యస్సుధీః
తత్సంకల్పచరః కృతీ గుణధి పబ్బా శంకర స్తన్మనః
ప్రేమాధీనమవే స్తథాహ మనయోః కల్పాణగోష్ఠిశ్శుభా॥

అనుష్టుప్ చందః

శ్లో॥ నాగమణి రాజయాభ్యో రేతయో రన్వహం సుఖమ్ ।
పూర్ణం భూయా త్పుత్రపౌత్రై ర్ధేవదేవ ప్రసాదతః॥

శుభమస్తు అశీర్వచనము

— 10: —

చిగురుసాటి సుబ్రహ్మణ్యకవి

శ్రీరఘరామ పాద సరసీసుహ యుగ్మము నెల్ల వేళలకొ
కొరి భజించుచు న్నుజన కోర్కెలకుకొ తెలిదమ్మిగద్దెపై
చేరిన కొల్వ రామునికి చేడియలచ్చికి కోడలొటనికొ
పేరిమిజోడి బ్రాచుత యపేక్ష మనకొ కవి పల్కు శంకరా॥

కూతురి పెండ్లి కావ్యమున కూర్చిని కైత వచించి కోర్కెచే
యూతయ టన్నములకు ప్రియుక్తినిబకొ ఒనగూడెగావునకొ
భూతి దలిర్ప నాగమణి పుణ్యఫలంబున రాజయాఖ్యతో
నీతికి సాటి లోకము మనీషి జెలంగగ దేలియాడుతకొ॥

గొనముల మొల్కనై తనరి కుంకుమ శోభితురాలవై తలం
గొని పతిలోలవై యలరి కోమలి పుణ్య సతీ స్వభావ వ
ర్తనమున పూర్వధర్మముల తల్లిరొ నాగమణీ! చరించుచుకొ
కనువడి సేమమార కిలకాలము బడువవై సుఖంపుమా॥

పరమోత్కృష్ట గృహస్థ ధర్మమిది దర్పంబొప్ప దీప్యత్న భా
న్తర మందాదృతి స్వీకరించితివి మోదంబెంతో చేకూరె నుం
దరగాత్రికొ నుకుమాత నాగమణి డెండఁబందు రంజింప నీ
కరయే మున్నది సార్థకాఖ్య గొనుమయ్యా రాజయార్యాన్వయా॥

హితమై సతతము నేలగ

మతమో మన ఆర్థచరిత మానిత నుడులకొ

నితతికొ సతివతు లిరువురు

మతితో చేకూర్చి మెలగ మాయాశీస్సులొ॥

శుభ మస్తు.

చిరంజీవి సాభాగ్యవతి నాగమణి, చిరంజీవి మాతెట్టి రాజయ్యల
వివాహ శుభ సంపర్కమున గూర్చబడిన

కల్యాణ గోష్ఠి యందు

నూతన వధూవరులకు ప్రేమాశీర్వాద పురస్కరముగా
నెసంగబడిన,

ప ద్య ర త్న ప ం చ క ము

— 0 —

భీమవరపు సాంబశివశర్మ

శ్రీరామాపురుషోత్తములే, గిరిసుతా శ్రీకందులుక శారదా
నీరేజాసను, లీ వధూవరులకుక దీప్తాయురారోగ్య సా
భ్యారూడిక, హితసంతతిక, బహుళవిద్యాసంపదా ప్రైకయశః
పారమ్యంబునుగూర్చి బ్రోతురెప్పుడుక భద్రాను సంధాతలై

నాగమణి కుమారిక ! వినంగదవమ్మ హితోపదేశముక
బాగుగ; నీకు, నీకులము వారికి నెట్లు సుకీర్తిగలు, నె
లాగున జీవితమ్ము సఫలంబగు; నట్లులు నీమ వర్తనం
బొగుణరాశి! దిద్దుకొను మోవిక తోడుత మేలు గలుగక॥

చదువుకొన్నట్టి వాడవు సద్గుణుడవు
గాన వేఱుగఁజెప్ప నక్కఱయె లేదు;
కాని చెప్పెద సత్పుత్ర గామివగుచు
నీమ మామను మించి మనీషి వగుము !
రమ్యగుణధుర్య ! మాతెట్టి రాజయ్యార్య !

మీ వివాహ మెందఱకొ సంప్రీతికరము
 గాగ జరిగిన, దటులె మీ గార్హస్థ్య
 జీవితము కూడ బహుజన జీవ్యమగుచు
 నెనక మెసఁగుతఁ జిరకాల మిలపునింపి !

మనుజు లిల సంఘ జీవను లని యెఱింగి
 పరసుఖము నడ్డువెట్టి భంగి స్వీయ
 వర్తనము జక్కదిద్దుకొ వలయు టెఱిగి
 యిహ పరములు మీరు సాఫల్యముగాత !

శ్రీ రస్తు
వివాహ మంగళ పద్యాని

—: ౦ :—

శిరోమణి విశ్వనాథశర్మ (శివంపేట)

- శ్లో॥ వివాహ విద్యత్పురిషన్నిసంతౌ ।
విద్యత్పుతాశీ ర్వచనాభిరామౌ॥
వధూవరౌ నాగమవత్సరీ శ్రీ ।
రాజేశ్వరౌ సంతు పరాశరామే॥
- శ్లో॥ సమృత్ ప్రసక్తాదిమ దంపతీభ్యాం ।
వివాహ సుశీఘ్రత మంగళాభ్యామే॥
వధూవరాభ్యాం వరదో యు వాభ్యా ।
మగ్నిర్భవత్వద్యుప గార్హ పత్యః॥
- శ్లో॥ విరుద్ధమేత ద్విదితం వివాహేనా ।
విచ్ఛిద్యతే చేతి సతాం యుతస్తత్॥
దాంపత్య మచ్ఛేద్య మవాప్త యో ర్వా
మాయుష్మతో స్వస్తిస్తి దిశంతు దేవాః॥
- శ్లో॥ సూజాతు గార్హస్థ్య ముపే ముషారూఘ ।
దంతం సుశూన్యం యువయోః ప్రజాభిః॥
వివాహ సాఫల్య మభిప్రదృష్టం ।
ధర్మ ప్రజా సంపది కేవలం యత్॥
- శ్లో॥ యేనాఽగమం స్త్వ త్పితరశ్చ పూర్వే ।
పితామహస్తే నగతౌ సరిష్కతః॥
అచిష్కతే కోఽపిరసోఽను భోక్తుం ।
ప్రపద్యతా మద్య సతాం సపంథాః॥

శ్రీ

దీ వ న పూ లు

వేముగంటి నరసింహచార్యులు (పద్మపేట)

చ॥ చిన్నచు వయస్సులో మధుర శీధుష్టజిహ్వు శసాచుకూలచూ
ర్ధవమగు వర్తనంబున నిరంతరమగ్ధ మనోజ్ఞభాషనా
ప్రవణతజెంది కూర్చి మెయి బంధువులుకొనెనుతింప నీనవో
త్సవపు వధూవరుల్ సుఖ విశాలురునై విలసిల్లు గావుతక॥

మ॥ జిలుగుంబల్కులపూలతో సుకవులాశీర్వాదముల్వోయె మం
గళ రూపమ్ములతోడ చూపరల నాకర్షింపుచుకొ లేత న
వ్యతిరేక మోములయందు; నాగమణిరాజాభిఖ్యులీదంపతుల్
వెలుగుం బాటకు త్రిస్పృశించురిత భావిక జీవితాదర్శముక॥

తే॥ గీ॥ పూవును విడని మేలిమి తావివోలె
చంపమామను వెన్నాడు చంద్రికవలె
నీ యనుగుపతి నెప్పుడుకొ విడువకుండ
కొత్తతాపురమును డిద్దుకొనుము నీవు
నాగమణి వధూరత్నమా ! రాగమతిర,

శుభమస్తు

నూతన వధూవరులగు చిరంజీవి రాజయ్య,

చి॥ సా॥ నాగమణి గూర్చిన

అశీర్వాచన పద్యములు

— 10 —

ఉప్పల చంద్రశేఖరగుప్త

నిరిగల దివ్య భవ్యగుణ సీతను బెండిలియాద నిచ్చతో
సరసుత పోషణదై నన భనస్సును దుగించి సుకీర్తిచెప్పు నా
పరమపదాభిలాషులగు భక్తులజ్ఞులైన రాముడి వధూ
వరులకు నిచ్చు గాఢత నవారిక కీర్తి సుఖాభిలాషలకా

ఆదయఁ పూజను దావియు నలరు నటుల
చంద్ర దండకా న్యాయంపు సరణి మిగుల
విశయత నీ వధూవరు లతి పెళిమతోడ
దనర నొప్పెడు నాచంద్ర తారకమగ.

లలితమగు రూపమందున లక్ష్మీవగుచు
ధన్యతను గూర్చ నొప్పున ధాతివగుచు
మమత పోషణమందున మాతవగుచు
మంచి యాలోచనఁబున మంత్రివగుచు

రసికతనఁ గూర్చ శయ్యపై రంభవగుచు
పతికిఁ జేదోడు వాదోడు బరగి మిగుల
బంధువులు నిన్ను గొనియాడ భవ్యరీతి
కీర్తి గొనుబిడ్డ! నమయానువర్తివగుచు

చీటిమాటికి వినువును జెందకుండ
 పలుగవలె పత్తికి హితునైన పలుకులెల్ల
 కొన నీకుననున కాదని దంచు మిగుల
 వినుమి రాజయ్య హితవును వేర్చిమీఱు.

సీ॥ పతిప్రాణముల జగముబారి దప్పించెను
 వేడ్క సానితిఁ దేవీలలామ
 రోగియౌ పతిని నిరొగిగా నొనరించె
 దేని యా యానందతీరలామ
 పక్షగ త్రిమూర్తుల వనిపాపలను జేసె
 శుభదయౌ యాయననూయ లలిన
 కాననసీమల దనకష్టముల కోర్చె
 ధన్యచరిత్ర సీతలలామ

పతితపావని గంగా వ్యాపాహుళిహరి
 లలిత తరపుణ్ణు వీచికా జాలములన
 పరమ పూజ్యులను సత్సతీ చరితమెల్ల
 జగతి నీవట్ల వెలయును నాగమణిరొ !

పుట్టినింటికి మెట్టి నింటికిని గీర్తి
 మెచ్చ జరియించి బంధుగుల్ మెచ్చరీతి
 పెద్దలందును భక్తియు విన్నలందు
 దయ యుదారణలునుగల్గ దగునుతల్లి !

శ్రీయుత రాజయ్యాళ్ళ గుణశీల వత్తివలె నాగమాంబ, నీ
 ప్రేయసిగాగ సంతసము వేవిధులకా గొని నీదుసేవలకా
 జేయగ నాతురించె, కడు స్వీకృతిజేయుమి; ఆదరింపుమీ
 బాయని ప్రేమబంధుగులు ప్రియతమిసేని భళి! యనకాగడుకా

శ్రీ శుభమస్తు.

అ శీ స్సు

— 0 —

ప్రతివాది భయంకర వేదాంతాచార్యులు

క॥ శ్రీ శంకర మౌళి ధృతా

కాకావత రానురాపగాకాశంబై

పాశస్త్యముఁ బడయుత ప

బ్బా శంకరు గురుపదాన్య పరిచాహంబుల్

శా. అన్మాధీనముగాఁగ దానము లనఁ బ్రాకములం జేసినన్
మాన్యంబయ్యెడుఁ గాక, కల్గెడిక సంబంధములే దాతకుకా
అన్యోన్యాదరణానురాగముల ధన్యత్వము న్నశాంతమీ
కన్యాదానముగూర్చు దభ్యముగ శ్రీకాంతుకా మదికావేడెడకా

గీ॥ రాజశేఖర శంత విరాజమాన

నాగరాజ్జీలలామ విన్యాసమొంది

హృదయ కౌముదియౌత రాజేశ్వరునకు

నాగపుణి ప్రభులమితి యీనాటినుండి

ధనవంతుల్ ప నమైన భోగము లమందానంపమందింప నె
మ్మనముం జొన్నరు విద్వడుక్తులను నామాటల్ మృషల్లా వధూ
జనకోత్తంసుఁ డెసర్చె శంకరయ యీ చందాన నుద్వాహముకా
ధనవిహ్యతి శయముల న్మొరసి యీ దాంపత్య మేపారుతకా.

క॥ మంగళ తూర్య నినాదము

లంగణమున మ్రోగుచుండ సనవరతంబుకా

శృంగారపు సంగాత మె

సంగుత వీరలకు నర్హ సంతతితోడకా

శ్రీ రస్తు.

పురోహితుడుగు సహజకవి నారాయణం రాజనరసింహశాస్త్రి
గారికి 216రూపాయలు కాలువలతో సన్మానించిన సందర్భములో

శ్రీ శాస్త్రిగారు బహూకరించిన,

ఆ శీర్షా ద ప ద్య ము లు

—:0:—

నారాయణం రాజనరసింహశాస్త్రిగారు

శ్లో॥ శుభమ స్తవైషు మస్తు శ్రీరస్తు చిరాయురస్తు విజయోస్తు
అస్తు ధనధాన్య సంపత్త్యేయో విద్వాది సకల సంసిద్ధిః॥

పబ్బా శంకరు డెంతయు
నబ్బిన తన కలిమికొడి నాచ్యులు మెచ్చు
యబ్బురము పడగ బండుగు
లుబ్బుచు సాలంకృతముగ నొసగెన్ కూతున్

వేదానునరణి మంగళ
నాదామలు మ్రోయబుధజనాళికినెంతే
మోదావహమై తగు క
న్యాదాన మొసంగిరాడ నర్చులు పొగడన్.

పెండిలి మండపమున గడు
నిండగు సందడిని వేడ్క నేడిట జూడన్
నిండెను బండిత మండలి
దండిగ దీసన లిడంగ దంపతులికుగాన్

అబ్బుర మాశీస్సులిడక
 తబ్బములు తచించికిట్టి తవులు తనజ్జుల్
 అచ్చి రిచ్చెశయలు పలకగ
 పబ్బ శంకరుని తమిళ భాగ్యములొడవుక

జననీ జనకుల నడవడి
 తనుగుణముగ నత్తమామలను నద్భక్తిక
 వినయమునను సేవించిన
 గనుదువు నాగమయ సుఖము ఘోషముగ యశముక.

నిగమాగమ కోవిదులును
 జగమపకారులగు తవులు జడువరులు బుధుల్
 దగ నాశీర్వాదించుట
 భగవంతుడు దంపతులకు సాగ్యములిడుక

కపితా గానములో గల
 చవి పబ్బ శంకరయకు సంక్రమమగుటక
 ప్రవిచులమగు కీర్తి సతిక
 దవులుకొనియె మిగుల చెంపు చలపున భళిరే

పందిరులు వేయుచుందురు
 విందులు నలిపుదురు వెలుగు వేడుకజూడక
 మందులు గాల్చురు సుకవుల
 సందేశము దంపతులకు సమకూర్పర హె

ఎందఱు భసవంతులు గల
 రండరికి బుద్ధిగలిగి రాజులుటకై
 పంపించంజ వేసివాడవు
 సందియ మినుమంశలేదు సహజమె నీకుక

శ్లో॥ భూతేశః పరమేశ్వరః పశుపతి
 ర్భూతి ప్రియశ్శంకరః
 కారుణ్యానిధికః వ్రతాశకరుణా
 మౌళిర్గుణాంభోనిః
 వామాంగే హిమవద్ధిరీశ్వర సుతా
 గంగాకపర్ద్ధివృతః
 కల్యాణోత్సవ తత్పురిన్య భవతాం
 కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
